

TREBALL AL CAP

Prevenió de malalties relacionades amb el treball

Abril
de 2018
99

ASB Agència
de Salut Pública

Els casos del trimestre

Entre gener i març de 2018 es van notificar al Sistema de Vigilància de Malalties Relacionades amb el Treball 177 casos, dels què el 71,8% van afectar a dones. L'edat mitjana va ser de 46,3 anys (DE=10,4) sense diferències entre sexes, i les ocupacions més freqüents van ser professionals de serveis i comerç (28,9%), seguits d'ocupacions elementals (17,9%) i professionals de suport (15,0%). Respecte el país d'origen, un 31,8% havia nascut fora de l'Estat. La patologia més notificada va ser de tipus ansiós-depressiu (75,1% del casos notificats), de la qual més de dues terceres parts (70,7%) van produir-se en dones. Els trastorns que van seguir en freqüència van ser els musculoesquelètics (15,8%). El 27,7% de les persones afectades treballava en empreses de fora de Barcelona i la situació laboral més freqüent va ser la contractació indefinida (90,2%). Finalment, el 79,2% dels treballadors i treballadores estava en situació d'incapacitat temporal en el moment de la notificació.

Notificacions al sistema de vigilància epidemiològica de malalties relacionades amb el treball *Treball al CAP 2017*

Descripció dels casos notificats

L'any 2017 es van notificar 611 casos de malalties relacionades amb el treball (MRT) a la Unitat de Salut Laboral (USL) de Barcelona, 65 casos més que l'any anterior. La incidència anual va ser de 96,2 per 100.000 persones assalariades i ha estat també superior a l'any anterior (87,3 x 100.000 persones assalariades, l'any 2016). Com l'any passat, es van notificar més casos en dones i els trastorns ansiosos i depressius van continuar sent els més freqüents.

Característiques sociodemogràfiques

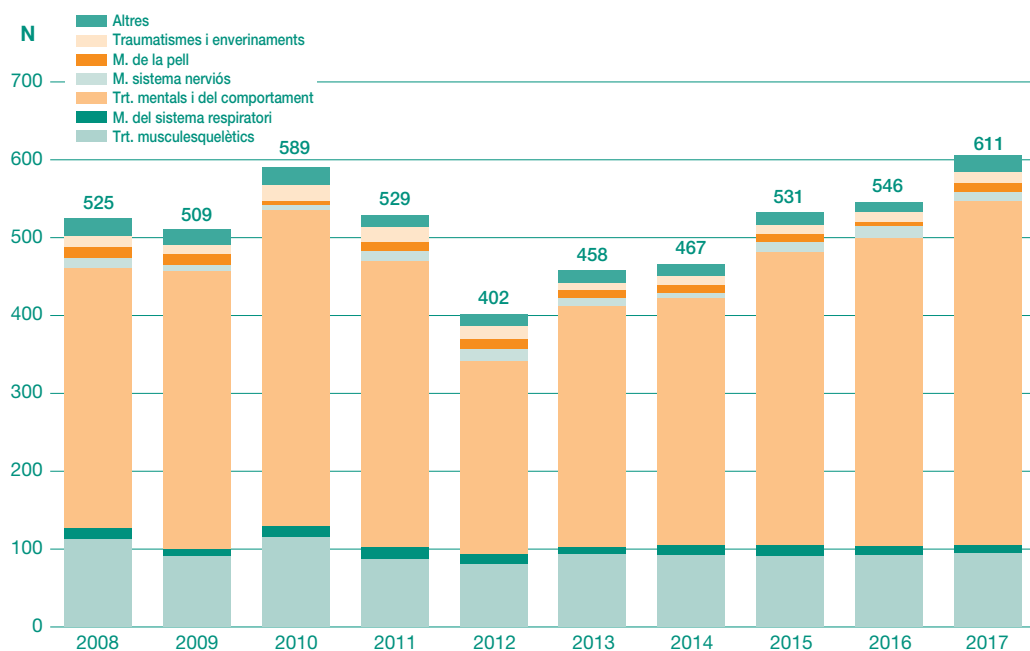
El 65% dels casos notificats van ocórrer en dones i l'edat mitjana va ser de 45,4 anys (DE=10,6), sense diferències entre sexes. El 24% havien nascut fora de l'estat espanyol, sobretot en països sud-americans (13,6%).

Característiques laborals

Les ocupacions més freqüents van ser personal de serveis i comerç i professionals de suport tant per dones com per a homes. En el cas de les dones l'ocupació més freqüent va ser la de professionals de suport (25,2% dels casos) seguida de personal de serveis i comerç (24,9%) i per professionals de ciència i intel·lectuals (17,4%). Entre els homes, l'ocupació més freqüent va ser la de personal de serveis i comerç (24,2%) seguida per els professionals de suport i els professionals de ciència i intel·lectuals (17,5% cadascun). L'anàlisi més detallada de les ocupacions indica que les tres primeres entre les dones van ser assistents administratives i especialitzades (17,3%), personal de neteja d'oficines, hotels i altres establiments similars i les auxiliars d'infermeria (7,3% cadascun). Entre els homes destaquen els assistents administratius i especialitzats (8,0%), seguits pels cambrers assalariats (7,8%) i els empleats

Figura 1. Distribució dels casos notificats segons diagnòstic i any de notificació. Barcelona, 2008-2017.

d'agències de viatges, recepcionistes d'hotel i telefonistes (5,2%).

La majoria de les persones tenien un contracte indefinit (87,1%), mentre que el 6,5% estava contractat de manera temporal i el 3,6% en atur en el moment de la notificació. No hi havia diferències segons el sexe quant al tipus de situació laboral i tipus de contracte.

El comerç al major i detall, reparació de vehicles va ser l'activitat econòmica en la què treballaven més persones (15,4% dels casos notificats), sent l'activitat més freqüent tant per les dones (14,8%) com pels homes (16,7%). Entre les dones, les activitats més freqüents a continuació van ser les activitats administratives (13,5%) i les activitats sanitàries i de serveis socials (13,2%). Entre els homes la segona ocupació en freqüència va ser l'hoteleria (12,9%) i la tercera, les activitats administratives (11%). Si es té en compte un nivell més desagregat de l'activitat, entre les dones l'activitat més freqüent va ser la neteja (6,5%) seguida pels restaurants i establiments de menjars (6%). Entre els homes la més freqüent va ser restaurants i establiments de menjars (8%) seguida de les activitats annexes al transport (4,7%).

L'any 2017 el 43,4% del casos notificats van ocórrer en persones que treballaven en empreses de fora de Barcelona (el 44,5% dels homes i el 42,7% de les dones).

Trastorns de salut

Els trastorns mentals (bàsicament de tipus ansiós-depressiu) van ser els més freqüentment notificats (76,4% dels casos masculins i 70,7% dels femenins), seguits dels musculesquelètics que van afectar el 14,6% dels homes i el 16,4% de les dones. Amb una freqüència molt inferior es van notificar a continuació entre els homes els traumatismes i enverinaments (3,3%) i entre les dones les malalties del sistema nerviós i els traumatismes i enverinaments (2,5% cadascun). El 2017, el percentatge de trastorns ansiós-

depressius en homes va tornar a augmentar respecte a l'any anterior (el 2016 van ser el 71,7% dels casos notificats en homes). En les dones s'observa una lleugera disminució respecte a l'any 2016 en què van representar el 72,9% dels casos femenins notificats. Pel que fa als trastorns musculesquelètics, s'observa una lleugera disminució en els casos notificats dels homes (del 18,3% el 2016 al 14,6% del 2017). En les dones la diferència ha estat mínima (de 16,1% a 16,4% el 2017). En la **Figura 1** s'observa l'evolució dels casos des del 2008 segons el diagnòstic.

Personal de serveis i comerç i personal de suport van ser les dues ocupacions més freqüents en les persones amb un trastorn de salut mental (26,3% i 20,6% d'una i altra ocupació en el cas dels homes i 23,2% i 31,2% en el cas de les dones en les mateixes ocupacions, respectivament). Els trastorns musculesquelètics van ser més freqüents en els casos masculins en el personal d'indústria i construcció (22,6%) i en el personal de serveis i comerç (19,4%), mentre que en les dones es van notificar més casos en el personal de serveis i comerç i les ocupacions elementals (32,3% cadascun).

La major part dels treballadors i treballadores estaven en situació d'incapacitat temporal (IT) en el moment de la notificació (80,8% dels homes i 78,4% de les dones), situació que depenia del diagnòstic, de manera que en ambdós sexes les persones amb trastorns mentals estaven més freqüentment en IT que les que patien trastorns musculesquelètics (en el primer cas eren el 87% dels homes i el 84,3% de les dones, i en el segon cas el 61,3% dels casos masculins i el 78,5% dels casos femenins). Més de la meitat dels casos (59,8% dels homes i 56,1% en les dones) havien estat visitats prèviament per la mútua, cosa que també depenia del diagnòstic. Així, les persones amb trastorns mentals havien estat molt menys visitades per la mútua que les que patien trastorns musculesquelètics (el 57,2% d'homes i el 50,7% de dones amb trastorns de salut mental havien estat visitats mentre que van ser el 60% dels

El 2017 els casos notificats van augmentar fins arribar als 611 casos, un 12% més que l'any passat.

Els trastorns ansiós-depressius es mantenen estables entre les dones i continuen augmentant entre els homes (76,4% dels casos notificats en homes).

La manca de suport dels superiors continua sent el factors de risc psicosocial més prevalent tant en homes com en dones.

Taula 1. Distribució dels factors de risc laboral segons sexe. Barcelona, 2017.

	Homes		Dones	
	N	%	N	%
Factors psicosocials				
Altes exigències	46	33,8	77	27,4
Manca d'autonomia	6	4,4	8	2,8
Manca desenvolupament d'habilitats	2	1,5	6	2,1
Manca suport dels companys	17	12,5	54	19,2
Manca suport dels superiors	86	63,2	169	60,1
Salari inadequat	5	3,7	11	3,9
Manca de perspectives de promoció	7	5,1	11	3,9
Canvis no desitjats	20	14,7	40	14,2
Inestabilitat laboral	13	9,6	39	13,9
Inconsistència d'estatus	4	2,9	9	3,2
Assejament psicològic	11	8,1	24	8,5
Assejament sexual	0	0	1	0,4
Maltractament de la direcció	10	7,4	7	2,5
Conflicte laboral	4	2,9	6	2,1
Discriminació	10	7,4	4	1,4
Altres psicosocials	23	16,9	43	15,3
Factors ergonòmics				
Moviments repetitius	11	8,1	28	10,0
Força	15	11,0	34	12,1
Postures forçades o mantingudes	19	14,0	57	20,3
Vibracions	0	0	0	0
Factors higiènics				
Microclima	1	0,7	9	3,2
Productes químics	6	4,4	15	5,3
Soroll	1	0,7	1	0,4
Risc biològic	0	0,0	2	0,7

Nota: dades referides a casos estudiats.

homes i 73,4% de les dones amb trastorns musculoesquelètics).

Factors de risc laboral

En la **Taula 1** s'observen els factors de risc identificats en els casos estudiats. Els més freqüentment implicats van ser els psicosocials, dels quals se'n van identificar almenys un en el 72,1% dels casos estudiats en homes i el 68,7% en dones. En ambdós sexes la manca de suport dels superiors va ser el factor més freqüent (el 63,2% dels homes i 60,1% de les dones), seguit de les altes exigències i els canvis no desitjats. Als factors psicosocials els van seguir en freqüència els factors de risc ergonòmics, dels quals se'n van identificar almenys un en el 19,9% dels casos estudiats en homes i el 22,4% en dones. Les postures forçades o mantingudes va ser el factor més freqüent en ambdós sexes, seguit de la força i els moviments repetitius.

Descripció dels notificadors i notificadores

El 2017 van notificar almenys un cas la totalitat dels EAP de la ciutat. El 41% dels equips van notificar 10 o més casos al llarg de l'any, sent els que més en van notificar l'EAP Sant Joan - Carles I i l'EAP Gaudí (22 casos cadascun), seguits del EAP Ramon Turró (21 casos), i Raval Sud i Casernes (21 casos cadascun). Quant els notificadors i notificadores, en van ser 351, 13 més que l'any passat, dels quals el 42% van notificar més d'un cas, destacant un professional que va notificar 9 casos. En la **Figura 2** s'observa la distribució de casos notificats segons el centre notificador.

El 100% dels EAP de Barcelona van notificar almenys un cas de malaltia relacionada amb el treball.

Figura 2. Distribució dels casos notificats segons centre notificador. Barcelona, 2017.

Malalties relacionades amb el treball notificades a la USL Barcelona segons diagnòstic, edat i sexe. Gener-març 2018

	Homes							Dones						
	<25	25-34	35-44	45-54	55-64	>64	Total	<25	25-34	35-44	45-54	55-64	>64	Total
Trt. Musclesquelètics	-	2	3	-	2	-	7	-	3	3	9	6	-	21
M. del sistema respiratori	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	3	-	5
Trt. mentals i del comportament	-	2	15	16	6	-	39	-	16	23	28	26	1	94
M. sistema nerviós	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
M. de la pell	-	-	1	-	-	-	1	-	-	1	-	-	-	1
Traumatismes i enverinaments	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	1
Altres	-	2	-	1	-	-	3	-	1	2	1	1	-	5
Total	-	6	19	17	8	-	50	-	20	30	40	36	1	127

Malalties relacionades amb el treball notificades a la USL Barcelona segons diagnòstic i ocupació. Gener-març 2018

	Direcció i gerència empreses	Professionals ciència i intel·lectuals	Professionals suport	Personal administratiu	Personal serveis i comerç	Personal agricultura i pesca	Personal indústria i construcció	Operadors/es instal·lacions i maquinària	Ocupacions elementals	Total
Trt. musclesquelètics	-	1	3	3	11	-	3	2	5	28
M. del sistema respiratori	-	2	-	-	1	-	-	1	1	5
Trt. mentals i del comportament	5	20	23	13	35	-	7	2	24	129
M. sistema nerviós	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
M. de la pell	-	-	-	1	-	-	-	-	1	2
Traumatismes i enverinaments	-	-	-	-	1	-	-	-	-	1
Altres	-	-	-	4	2	-	-	2	-	8
Total	5	23	26	21	50	-	10	7	31	173

Malalties relacionades amb el treball notificades a la USL Barcelona segons diagnòstic i centre notificador. Gener-març 2018

	Raval Sud	Raval Nord	Barceloneta	Sant Antoni	Via Roma	Universitat	Poble Sec	Pg. Sant Joan	Comte-Borrell-2C	Casanova-2E	Joanic-6A	Vila de Gràcia-6B	Santllehy	Dr. Carles Ribas	Bordeta -Magòria	Montnegre 4A	Sant Elies-5B	Marc Aureli-5A	El Carmel	Lisboa-7D	Baix Guinardó	Sants-Careres Candi-3E	Encants	Camp de Arpa	Ramon Turró	Poblenou	El Clot	Sant Martí-10H	Verneda Sud-10J	La Pau	Besòs	Vila Olímpica	Rio de Janeiro-8B	Rio de Janeiro-8E	Roqueles	Guineueta	Sant Andreu-9H	Bon Pastor	Trintat Vella	Sagrada Família	Gaudí	La sagrera	Dreta de Eixample (2 EAP)	Lesseps-La Salut (2EAP)	La Marina	Valldaroca-Sant Genasi	Coberes de Borbó	Turó 8A-8C	Les Corts/Pedralbes-4B	Casernes	Total		
Trt. musclesquelètics	-	-	3	-	1	1	1	-	1	1	-	3	-	-	1	-	-	-	1	-	-	1	-	1	2	-	1	-	1	-	1	-	-	-	-	2	-	1	-	-	-	-	-	-	3	-	-	3	28				
M. del sistema respiratori	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	5			
Trt. mentals i del comportament	3	3	1	2	1	4	-	9	1	5	2	1	1	2	3	1	2	4	1	2	4	9	2	2	4	2	1	3	-	2	1	1	1	2	2	2	2	3	3	1	5	2	3	2	5	1	4	4	4	1	9	133	
M. sistema nerviós	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-			
M. de la pell	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	2				
Traumatismes i enverinaments	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1				
Altres	-	2	-	-	-	-	1	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	8					
Total	3	5	4	2	2	5	2	9	5	6	4	1	4	2	3	2	4	1	3	5	9	3	2	6	2	2	3	1	2	3	1	2	3	2	1	2	2	2	5	4	2	5	3	4	2	5	1	4	7	5	1	12	177